

Молодь і ринок

ЩОМІСЯЧНИЙ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ЖУРНАЛ

№ 1 (132) січень 2016

Видається з лютого 2002 року

УДК 051 Журнал внесено в оновлений перелік фахових видань з педагогічних наук рішенням Атестаційної колегії Міністерства освіти і науки України (наказ №1328 від 21.12.2015 р.)

Засновник і видавець: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка
Україна, 82100, Дрогобич, вул. Івана Франка, 24

Видання зареєстровано в Міністерстві юстиції України:
Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації:
Серія КВ №12270–1154 ПР від 05.02.2007 р.

ISSN 2308-4634 Журнал 5 червня 2013 року зареєстровано в Міжнародному центрі періодичних видань (ISSN International Centre, м. Париж).

3 червня 2013 року журнал співпрацює з Академією Полонійною у Ченстохові, Польща.

Шеф-редактор

Надія СКОТНА, *д.філос.н., професор*

Головний редактор

Наталія ПРИМАЧЕНКО, *к.пед.н., член Національної спілки журналістів України*

Редакційна колегія:

Надія СКОТНА, *д.філос.н., професор*

Микола ДУБИНА, *д.філол.н., професор, академік АН ВО України*

Микола ЄВТУХ, *д.пед.н., професор, академік НАПН України*

Ірина ЗВАРИЧ, *д.пед.н.*

Володимир КЕМІНЬ, *д.пед.н., професор*

Микола КОРЕЦЬ, *д.пед.н., професор, академік АН ВО України,*
член Національної спілки журналістів України

Анджей КРИНЬСЬКІ, *кс. прелат, проф. др. (Польща), академік АН ВО України*

Іван МИХАСЮК, *д.е.н., професор, академік*

Леонід ОРШАНСЬКИЙ, *д.пед.н., професор*

Олег ПАДАЛКА, *д.пед.н., професор, академік АН ВО України*

Микола ПАНТЮК, *д.пед.н., професор*

Мирослав САВЧИН, *д.психол.н., професор*

Олег ТОПУЗОВ, *д.пед.н., професор, член Національної спілки журналістів України*

Марія ЧЕПЛЬ, *д.пед.н., професор*

Олександр ШПАК, *д.пед.н., професор, академік, АН ВО України*

член Національної спілки журналістів України

Адреса редакції: Україна, 82100, Дрогобич, вул. Івана Франка, 24

Тел., (068) 502-45-49; 8 (03244) 76-111; E-mail: vachevsky@meta.ua

Рекомендовано до друку вченою радою Дрогобицького державного педагогічного університету (протокол №1 від 21.01.2016 р.)

Посилання на публікації “Молодь і ринок” обов’язкові

Редакція приймає замовлення на випуск тематичного номера або окремого розділу за кошти замовника.

Редакція приймає замовлення на розміщення реклами.

Редакція розглядає рукописи, подані в першому примірнику машинопису.

Редакція зберігає за собою право скорочувати і виправляти матеріали. Статті, підписані авторами, висловлюють їх власні погляди, а не погляди редакції. Рукописи авторам не повертаються.

За достовірність фактів, цитат, власних імен, географічних назв, статистичних даних та інших відомостей відповідають автори публікацій.

Підписано до друку 26.01.2016 р. Ум. друк. арк. 17,64.

Папір офсетний. Друк офсетний. Наклад 100 прим. Формат 60 x 84 1/8. Гарнітура Times New Roman.

Віддруковано у поліграфічній фірмі “ШВИДКОДРУК”

82100, Львівська обл., м. Дрогобич, вул. Данила Галицького, 1
тел.: (0324) 41-08-90

© Молодь і ринок, 2016

Молодь і ринок

№1 (132) січень 2016

ЗМІСТ

Надія Скотна Самоідентичність: проблема суб'єктності та індивідуальності.....	7
Олександр Шпак, Олександр Савенко Теоретичні основи економічної підготовки учнів.....	14
Людомир Філоненко, Олександра Німилович Науковий доробок Стефанії Павлишин в соціокультурному просторі України.....	21
Олена Столяренко, Оксана Столяренко Вивчення гуманістичних пріоритетів ціннісних орієнтацій молоді.....	25
Володимир Салій, Андрій Душний Робота над музичним образом в контексті початкового навчання гри на баяні-акордеоні: методичний аспект...	30
Лариса Ороновська, Наталія Палій Творчий пошук у формуванні музично-педагогічних суджень і переконань в професійній підготовці вчителя музичного мистецтва.....	36
Ольга Ціхоцька, Людмила Лозинська Особливості формування ціннісних орієнтацій студентської молоді в сучасних умовах.....	39
Вікторія Полюга Атрактори синергійності музичної освіти.....	44
Ярослав Матвісів Графічна підготовка майбутніх учителів трудового навчання і технологій у сучасній системі вищої педагогічної освіти.....	48
Наталія Лалак Формування світогляду молодших школярів на уроках “Я у світі”.....	53
Юлія Колісник-Гуменюк Упровадження та результати використання інтерактивних технологій у підготовку фахівців народних художніх промислів у ПТНЗ.....	57
Андрій Каленський Суть та дефініція поняття “професійно-педагогічна етика”.....	63
Ірина Гавран Теоретичні аспекти організації творчої взаємодії студентів інститутів мистецтв.....	67
Галина Кузан Роль інтерактивних технологій в реалізації компетентнісного підходу до професійної підготовки майбутніх фахівців юридичної сфери.....	71
Тетяна Молнар Діяльнісний підхід до організації навчального процесу в початковій школі.....	76

Олександр Мозолев Критерії розвитку освіти в сфері фізичної культури і спорту в Польщі.....	80
Олександр Коба Психолого-педагогічне виховання особового складу Національної гвардії України, які виконують службові завдання.....	86
Любов Фенчак Теоретико-методологічний підхід до формування здоров'язберігаючої компетентності майбутніх педагогів.....	92
Ірина Матійчин Використання збірників церковних пісень як посібників для музичного виховання школярів (кінець XIX – перша половина XX ст.).....	97
Лариса Волошко Особистісно-професійний імідж майбутніх фахівців соціономічної сфери як наукова категорія професійної педагогіки.....	103
Ірина Барбашова Проектування експериментального впровадження дидактичної системи сенсорного розвитку молодших школярів.....	108
Тетяна Медвідь Модернізація загальної музичної освіти в Україні на початку XXI століття.....	113
Вікторія Валюк Організація проектно-дослідної роботи студентів при вивченні курсу “Біохімія”.....	118
Марія Лавренова Підготовка майбутніх учителів початкових класів до проведення фонетичного розбору на уроках української мови в умовах діалектного середовища.....	123
Юрій Добуш, Петро Турянський Вокально-хорова творчість галицьких композиторів для дітей кінця XIX – поч. XX ст.: педагогічний аспект.....	127
Богдан Щурик Оксана Петрусенко в житті й на сцені.....	132
Оксана Шийка Категорія якості вищої освіти: теоретико-методологічний аспект.....	138
Аліна Стонога Формування індивідуального педагогічного іміджу майбутнього інженера-педагога.....	142
Марія Моцар Специфіка моделей дистанційного навчання іноземної мови майбутніх перекладачів.....	145
Олександр Маляров Особливості формування комунікативної компетентності майбутніх інженерів-педагогів.....	152
Руслана Петрух Основні детермінанти формування комунікативної компетентності майбутніх викладачів-аграрників...	156
Наталія Антоник Інноваційна методика розвитку творчих здібностей школярів на основі пісенного фольклору.....	162

ДІЯЛЬНІСНИЙ ПІДХІД ДО ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

базових і професійних компетенцій у процесі інтерактивного навчання готує до реальної роботи, що дозволить кожному студенту вже безпосередньо у процесі навчання починати формувати свій власний проект професійної діяльності.

1. Бабаева В.В. Реализация инновационных технологий в процессе подготовки будущих преподавателей профессионального образования / В.В. Бабаева // Молодой ученый. – 2012. – №8. – С. 306 – 308.

2. Вальфовська Т.О. Комунікативна компетентність молоді як одна з передумов досягнення життєвої мети / Т.О. Вальфовська // Шлях освіти. – 2001. – №3. – С. 13 – 16.

3. Гузев В.В. Методы и организационные формы обучения / В.В. Гузев. – М.: Народное образование, 2001. – 128 с.

4. Комунікативна професійна компетентність як умова взаємодії соціального працівника з клієнтом: зб. наук. пр. / наук. ред. А.Й. Капська. – К.: ДЦССМ, 2003. – 87 с.

5. Лаврентьев Г.В., Лаврентьева Н.Б., Неудахина Н.А. Инновационные обучающие технологии в профессиональной подготовке специалистов / Г.В. Лаврентьев, Н.Б. Лаврентьева, Н.А. Неудахина. – Ч. 2. – Барнаул: Изд-во Алт. ун-та, 2002. – 185 с.

6. Панфилова А.П. Игротехнический менеджмент. Интерактивные технологии обучения и организационного развития персонала [Текст]: учебное пособие. / А.П. Панфилова. – СПб.: ИВЭСЭП “Знание”, 2003. – 535 с.

7. Spekters. J. Michaelde Teja. Peana. ERIC Clearinghouse on Information and Technology Syracuse NY. Competencies for Teaching. ERIC Digest. Competence. Competencies and Certification. – 2001. – P. 1 – 3.

Стаття надійшла до редакції 15.01.2016

УДК 373.31.2

Тетяна Молнар, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики початкової освіти Мукачівського державного університету

ДІЯЛЬНІСНИЙ ПІДХІД ДО ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

В умовах модернізації освіти актуалізується проблема становлення і розвитку ідей діяльнісного підходу. У статті, за результатами теоретичного аналізу, з'ясовано сутність дефініції “діяльнісний підхід”, охарактеризовано категорію діяльнісного підходу в контексті навчання молодших школярів, розкрито особливості впровадження означеного підходу в освітній процес початкової школи.

Ключові слова: діяльність, діяльнісний підхід, молодші школярі, початкова школа.

Літ. 6.

Татьяна Молнар, кандидат педагогических наук, доцент кафедры теории и методики начального образования Мукачевского государственного университета

ДЕЯТЕЛЬНОСТНЫЙ ПОДХОД К ОРГАНИЗАЦИИ УЧЕБНОГО ПРОЦЕССА В НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЕ

В условиях модернизации образования актуализируется проблема становления и развития идей деятельностного подхода. В статье, по результатам теоретического анализа, установлено существование дефиниции “деятельностный подход”, охарактеризовано категорию деятельностного подхода в контексте обучения младших школьников, раскрыты особенности внедрения указанного подхода в образовательный процесс начальной школы.

Ключевые слова: деятельность, деятельностный подход, младшие школьники, начальная школа.

Tetyana Molnar, Ph.D. (Pedagogy), Associate Prof. of the Pedagogy and Methods of primary Education Department Mukachevo State University

AN ACTIVITY APPROACH OF THE EDUCATIONAL PROCESS IN THE ELEMENTARY SCHOOL

The problem of formation and development of ideas of active approach considered be actualized in terms of modernization of education. The article, supported by the results of theoretical analysis, reveals the essence of the definition “activity approach”, describes the category of active approach in the context of teaching the primary school pupils, and discloses features of implementing this approach in the educational process of elementary school.

Keywords: activity approach, primary school students, elementary school.

Постановка проблеми. Сучасне суспільство характеризується мінливістю, динамічністю, насиченістю інформації, інтенсифікацією комунікації, мобільністю тощо. Спрямованість системи освіти на переважне засвоєння системи знань, яка була традиційною і виправданою ще

декілька десятиліть тому, вже не відповідає сучасному соціальному замовленню. Саме тому завданнями сучасної шкільної освіти є формування особистості школяра, який не тільки володіє глибокими теоретичними знаннями, а й здатністю самостійно, творчо застосовувати їх в умовах, які постійно змінюються, підготовка учнів до вирішення широкого кола проблем, до оволодіння дослідницькою діяльністю, спрямованою на саморозвиток.

Державним стандартом початкової загальної освіти передбачено оволодіння учнями певним діяльнісним досвідом, що вимагає від учителя творчого підходу до організації навчальної діяльності школярів на якісно новому рівні. У зв'язку з цим постає необхідність розглянути діяльнісний підхід до організації навчального процесу, адже саме діяльність є основою, засобом і вирішальною умовою розвитку особистості молодшого школяра.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Теоретичне обґрунтування проблеми діяльнісного підходу здійснювалось у філософському аспекті (М. Гегель, М. Каган, І. Кант, І. Фролов, Г. Юдін), психологічному (Д. Гальперін, В. Давидов, Г. Костюк, А. Леонт'єв, С. Рубінштейн), педагогічному (І. Бех, Л. Зайцева, І. Зимня, Г. Іванюк, В. Лозова, М. Шут). Як психолого-педагогічне явище діяльнісний підхід знайшов продовження у працях сучасних українських науковців (Г. Атанова, Н. Гузій, Б. Сусь та ін.) і зарубіжних (О. Бондаревської, В. Серікова, Т. Стефановської, С. Якиманської та ін.). Однак, незважаючи на значну кількість досліджень, у наукових джерелах не має однозначного визначення поняття діяльнісного підходу до навчання і виховання молодших школярів, вказана проблема знаходиться на стадії становлення.

Мета статті полягає в аналізі поглядів науковців на розуміння діяльнісного підходу для з'ясування його сутності та визначення особливостей упровадження означеного підходу в освітній процес початкової школи.

Виклад основного матеріалу. Загальноприйнятим у педагогіці і психології є діяльнісний підхід до навчання. Відповідно до цього підходу діяльність визначають як основу, засіб і вирішальну умову розвитку особистості, як форму активної цілеспрямованої взаємодії людини з навколишнім світом. Особистість розглядають як суб'єкт діяльності, вона формується в діяльності та спілкуванні з іншими людьми і визначає характер цієї діяльності та спілкування.

Діяльнісний підхід як наукова категорія бере свої витоки з психології: С. Рубінштейн у 20-ті

роки ХХ ст. сформулював "принцип самодіяльності", у 30-ті – "принцип єдності свідомості і діяльності". О. Леонт'єв, розробляючи цю проблему з середини 30-х рр. ХХ ст., використовував термін "діяльнісний принцип", а в 70-ті рр. ХХ ст. уточнено та введено в науковий обіг поняття "діяльнісний підхід" [2, 120].

Діяльнісний підхід заснований на принциповому положенні про те, що психіка людини нерозривно пов'язана з її діяльністю і діяльністю зумовлена. При цьому діяльність розуміється як активність людини, що виявляється в процесі її взаємодії з навколишнім світом, і ця взаємодія полягає у вирішенні життєво важливих задач, що визначають існування і розвиток людини. Людина не народжується з готовими поглядами на світ, знаннями про нього, умінням вирішувати задачі. Тому діяльнісний підхід повинен реалізуватися в учінні, тобто процес учіння необхідно розглядати як діяльність.

Аналіз історико-педагогічних джерел свідчить, що в педагогіці, як і в філософії та психології, поняття "діяльнісний підхід" з'явилося значно пізніше, ніж його сутнісна характеристика. Уже в XVII ст. Я. Коменський зазначав, що дитина привчається до діяльності через діяльність. У середині XIX ст. Ф. Фребель наголошував, що можливості людини розвиваються у процесі її діяльності, тому педагогічний процес має базуватися на "дії, праці, мисленні", а вся система освіти – на діяльності дітей під керівництвом педагога. Розуміння Ф. Фребелем значення діяльності для формування особистості привело його до висновку: різні види діяльності (гра, навчання, праця) мають особливе значення для виховання підростаючого покоління.

К. Ушинський розглядав діяльність як основу виховання і навчання, оскільки вона ґрунтується на основному законі психіки дитини, згідно якого прагнення учнів до діяльності закладено в самій природі дитини: "...дитина потребує діяльності весь час і втомлюється не від діяльності, а від її одноманітності" [6, 253 – 255].

У педагогіці діяльнісний підхід визначається як спрямованість навчально-виховного процесу на розвиток умінь і навичок особистості, застосування на практиці здобутих знань з різних навчальних предметів, успішну адаптацію людини в соціумі, професійну самореалізацію, формування здібностей до колективної діяльності та самоосвіти. Діяльнісний підхід – це така організація навчально-виховного процесу, за якої головна увага приділяється активній, різнобічній, продуктивній, максимально самостійній навчально-пізнавальній діяльності учнів. Він

ДІЯЛЬНІСНИЙ ПІДХІД ДО ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

включає в себе навчання добувати потрібну інформацію, вичленяти проблеми, шукати шляхи їх раціонального вирішення, уміння практично мислити, застосовувати набуті знання для розв'язання нових завдань.

Своєрідне бачення сутності діяльнісного підходу пропонує Г. Атанов: діяльнісний підхід як навчання діяльності. Під діяльністю розуміється саме навчальна діяльність, яка включає в себе всі відомі в педагогіці способи організації й активізації навчального процесу [1].

Б. Сусь і М. Шут підтверджують зв'язок діяльнісного підходу з навчальною діяльністю, зазначаючи, що навчання – це теж діяльність. Але вони не розділяють положення, що діяльнісний підхід – це “навчання діяльності”, бо при такому тлумаченні закладається невизначеність у розумінні цього терміну, оскільки не зрозуміло, про яку саме діяльність ідеться. Діяльнісний підхід у навчальному процесі вченими розглядається як ефективний спосіб забезпечення набуття знань, що відзначаються дієвістю і є основою компетентності особистості [4].

Розкриваючи сутність діяльнісного підходу, А. Реан наголошує на важливості визнання діяльнісного підходу як основної парадигми теорії навчання. Його бачення базуються на тому, що діяльнісний підхід “орієнтує не на зміст готових структур свідомості, а на процес, у результаті якого вони виникають і, як наслідок, приводять до глибшого розуміння їх природи” [5, 175].

Погоджуємося з думкою О. Газман, який актуалізує виховання як співробітництво дітей і дорослих з метою створення сприятливих умов для саморозвитку всіх суб'єктів освітнього процесу. Діяльнісний підхід, реалізований у контексті життєдіяльності конкретної дитини, враховує її життєві плани, ціннісні орієнтації та інші параметри її суб'єктивного світу, за своєю сутністю є особистісно-діяльнісним підходом [3].

У початковій школі реалізовувати діяльнісний підхід необхідно, виходячи з основних психолого-педагогічних засад, які лежать в його основі:

- в основу освітньої роботи покладається спеціально організована власна діяльність кожного учня, яка організовується в зоні його найближчого розвитку;

- процес здобуття знань забезпечується як результат власних пошуків дитини, навчальною діяльністю якої керує учитель;

- педагог приходить у клас не з готовими відповідями, а з питаннями, які треба розв'язати у спільній діяльності;

- зовнішня мотивація учнів до навчання

замінюється процесом запуску внутрішньої мотивації дитини, стимулюванням бажання вчитися, ставити цілі, шукати шляхи та методи самонавчання, умінням себе контролювати, корегувати, оцінювати. Ефективна навчальна праця учня починається тоді, коли він сам захоче пізнавати, виявити власну активність;

- учень виступає як суб'єкт освіти;

- ставлячи за мету розвиток особистості дитини, педагоги орієнтуються не лише на засвоєння ЗУНів, а й на формування узагальнених навчальних дій, розвиток уміння вчитися як головну фундаментальну компетентність, яка дає змогу розвинути всі інші.

Часто спостерігаються випадки, коли вчитель чітко і доступно роз'яснив новий матеріал, а на наступному уроці чимало дітей не можуть його навіть відтворити. Одна з важливих причин такого стану справ – несформованість узагальнених способів дій, невміння вчитися самостійно. Учень стихійно намагається запам'ятати частини тексту і навіть не робить спроб зрозуміти логіку навчального матеріалу, та й не може цього зробити тому, що навчально-пізнавальна діяльність у нього не сформована як така. Вчителі, на жаль, не приділяють цьому належної уваги. Тому організація навчально-виховного процесу з наголосом на формування, постійне вдосконалення власної самостійної навчально-пізнавальної діяльності учня – це надійний, ефективний шлях до покращення якості й результативності освіти.

Учитель має створити умови для розвитку бажання вчитися, усвідомлення змісту діяльності, використання узагальнених способів дій, необхідних для осмислення теми, застосування знань у стандартних і нестандартних ситуаціях, виявлення таких вольових якостей у роботі, як наполегливості, цілеспрямованості. У спеціально створених педагогічних умовах учень повинен навчатися сам, адже навчально-пізнавальна діяльність – це самокерована діяльність учня з розв'язання особисто значущих проблем. Якщо в результаті такої діяльності досягнуто запланованого результату – діяльність була реалізована правильно, якщо результату немає – навчальне заняття було малоефективним.

Одним із прикладів конкретної реалізації діяльнісного підходу до навчання молодших школярів є проблемне вивчення матеріалу. **Принцип діяльності** полягає в тому, що учень, отримуючи знання не в готовому вигляді а, добуваючи їх сам, усвідомлює при цьому зміст і форми своєї навчальної діяльності, розуміє і приймає систему її норм, активно бере участь в

ДІЯЛЬНІСНИЙ ПІДХІД ДО ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

їх удосконаленні, що сприяє активному, успішному формуванню його загальнокультурних і діяльнісних здібностей. Потрапляючи в проблемну ситуацію, діти самі шукають з неї вихід. Функція вчителя носить лише направляючий і корегуючий характер. Значна частина педагогів вмотивовують діяльність учнів шляхом створення проблемної ситуації, постановки проблемного завдання або завдання, на яке однозначної відповіді в учнів немає. В результаті проблемного навчання підвищується емоційний відгук школярів на процес пізнання, мотивація навчальної діяльності, інтерес до оволодіння новими знаннями, вміннями їх практичного застосування. Все це сприяє розвитку творчих здібностей молодших школярів, вміння формулювати і висловлювати свою точку зору, активізує мислення.

У загальній структурі діяльності значне місце належить таким діям, як контроль і оцінка, які забезпечують здійснення порівняння того, що передбачалось одержати, і того, що реально одержали у процесі навчання. Це порівняння є підставою для продовження чи завершення дії або її корекції. Дії контролю і оцінки вчителя у процесі навчання переходять в дії самоконтролю, самооцінки, взаємоконтролю і взаємооцінки.

Висновки. Аналіз теоретичних джерел, що розкривають сутність дефініції “діяльнісний підхід”, дає змогу констатувати, що інтерес до його вивчення зумовлювався, насамперед, потребами суспільства щодо освіти підростаючого покоління. За своєю сутністю і змістом поняття “діяльнісний підхід” є складним і багатограним утворенням, яке включає аналіз становлення,

самореалізації, саморозвитку особистості дитини як суб’єкта діяльності. Діяльнісний підхід лежить в основі концепції навчання, яку ми називаємо проблемно-розвиваючою. Використання діяльнісного підходу до навчання молодших школярів створює необхідні умови для розвитку вмінь учнів самостійно мислити, орієнтуватися в новій ситуації, знаходити свої підходи до вирішення проблем.

Перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо в обґрунтуванні рефлексивного підходу як основи переходу на нові показники якості освіти.

1. Атанов Г.А. Деятельностный подход в обучении / Г.А. Атанов. – Донецк: ЕАИпрес, 2001. – 160 с.

2. Гузій Н. Діяльнісно-орієнтовані методологічні засади педагогічного професіоналізму / Н. Гузій // Проблеми сучасної педагогічної освіти: [зб. ст]. – Ялта: [б. в], 2007. – сер. Педагогіка і психологія. – Вип. 15. – С. 118 – 125.

3. Психологія: Словарь / под общей ред. А.В. Петровского, М.Г. Ярошевского. – 2-е изд. – М.: Политиздат, 1990. – 194 с.

4. Сусь Б.А. Діяльнісний підхід як ефективний спосіб забезпечення дієвості знань / Б.А. Сусь, М.І. Шут // Збірник наукових праць. – 2007. – №4 (Педагогічні науки). – Бердянськ, 2007. – С. 5 – 8.

5. Реан А.А. Психологія и педагогіка / А.А. Реан, Н.В. Бордовская, С.И. Розум. – Спб.: Питер, 2000. – 432 с.

6. Ушинський К.Д. Вибрані педагогічні твори: в 2-х т. / К.Д. Ушинський; пер. з рос. / ред кол.: В.М. Столетов (голова) [та ін.]. – К.: Рад. Школа. – 1983. – С. 253 – 255.

Стаття надійшла до редакції 20.01.2016

“І чим більше я розмірковую, тим більше дві речі сповнюють мою душу новим подивом і наростаючою побожністю: зоряне небо наді мною та моральний закон у мені”.

*Еммануїл Кант
німецький філософ*

“Релігія є однією з найважливіших справ нашого життя; у ній, насамперед, зацікавлене наше серце.” Вона знаходить вираз у почуттях і вчинках, прикрашає нашу душу яскравими моральними формами радості, сприяючи, разом із тим високому образу думок”.

*Гегель, Георг Вільгельм Фрідріх
німецький філософ*

